

نقش بازآفرینی الگوی «باغ ایرانی» در ارتقا سطح کیفیت فضایی مراکز فرهنگی در راستای بهبود بهداشت روان و کالبد شهر

فاطمه غفاری^{۱*}، شهاب آدم نوه سی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز، f_ghaffari69@yahoo.com

۲- فوق لیسانس معماری، مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز، shahabadamn@yahoo.com

چکیده

از یک سو دنیای پر تنش و آشفته امروز و از سوی دیگر تاثیر خوشایند طبیعت بر بهداشت روان انسان و همچنین نیاز سرشت انسان به احساس نزدیکی به طبیعت و لذت بردن از بخشش های آن، انسان، طبیعت و تامین بهداشت روان را در دنیای امروز، لازم و ملزوم هم می نماید. امروزه به دلایل متعددی اکثر معماری های جدید بدون توجه به روح و نیازهای آن صرفاً جهت پاسخی به نیازهای فیزیکی انسان به وجود آمده اند. بنابراین نقش روح که به جرات می توان گفت انسان بدون آن به ماشینی مبدل می شود، در معماری بسیار کمرنگ شده است. در دوران معاصر با افزایش ناآرامی های روحی و روانی دنیای مدرن، انسان و نیازهای روحی او روز به روز به فراموشی سپرده شده و موارد دیگری جایگزین آن شده است. به قول «مارک اژه» مکان ها به نا مکان ها تبدیل شده است و از طرفی فرهنگ معماری مدرن بطور سیستماتیک، فضاهای شهری مانند میداين و گذرها را از شهرها حذف کرد و برای هر کاربری یک مجموعه و ساختمان اختصاص داد. با توجه به آهنگ رشد شهر های امروزی فقدان فضای باز شهری و فضای سبز به عنوان یک اصل، به چشم میخورد. با توجه به موارد فوق وجود مکانی که اندکی انسان را از تلاطم های دنیای مدرن دور نگه داشته و روح و روان او را تزکیه دهد یا به عبارتی رفتار و فرایندهای روانی وی را بهبود بخشد، ضروری به نظر می رسد در حال حاضر و با وضعیت کنونی که بحران هویت و فرهنگ گریبانگر جامعه و معماری ما نیز شده است شاید نگاهی دوباره به پشت سر و معماری پربار گذشته مان بتواند در خروج از این بحران راهگشا باشد. یکی از بهترین نمونه های فضای سبز که دارای الگو های منظم و ساختار مشخص می باشد «باغ ایرانی» است که از دیرباز توجه معماران و طراحان فضاهای سبز را به خود جلب کرده است. اکنون می توانیم با بازآفرینی این الگو با توجه به معیارهای معماری معاصر و با بهره گیری از نظام های کالبدی و نظام های معنایی آن هم به کالبد شهر و هم به کاهش اضطراب شهروندان کمک کنیم. پس از مطالعه درباره ویژگی های اصول کالبدی «باغ ایرانی» به این نتیجه می توان رسید که این اصول نه تنها باعث ایجاد نظم و ساختار مشخص فضا می شود بلکه باعث تجلی اصول معنایی باغ و در راستای آن ایجاد آرامش روان نیز می شود. بنابراین بازآفرینی اصول کالبدی باغ ایرانی علاوه بر اینکه منظر و کالبد شهر را بهبود خواهد بخشید باعث بهبود بهداشت روان نیز خواهد شد. با توجه به مطالعات انجام شده باغ ایرانی محیطی تفکر انگیز و به دور از تنش می آفریند در نتیجه ظهور مراکز فرهنگی در بستر این الگو باعث افزایش بازده آنها خواهد شد.

واژه های کلیدی: بازآفرینی، باغ ایرانی، فرهنگ، کالبد، بهداشت روان.